

KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE 12/2007 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av universitetslagen och yrkeshögskolelagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 9 oktober 2007 en proposition med förslag till lagar om ändring av universitetslagen och yrkeshögskolelagen (RP 97/2007 rd) till kulturutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande (GrUU 14/2007 rd) i ärendet, som återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Eerikki Nurmi, undervisningsministeriet
- undervisningsrådgivare Jussi Karakoski, utrikesministeriet
- rektor Eero Kasanen, Helsingfors handelshögskola

- biträdande direktör Kirsti Miettinen, TTK-Dipoli
- direktör, medlem av arbetsutskottet Teppo Turkki, Utbildnings- och utvecklingsinstitutet för konstuniversiteten i Finland IADE, även representerande Universitetens vuxenutbildningsnätverk
- direktör Riikka Heikinheimo, Teknologiska utvecklingscentralen
- ordförande Ilkka Niiniluoto, Finlands Universitetsrektors råd
- ordförande Pentti Rauhala, Rådet för Yrkeshögskolornas Rektorer ARENE
- utbildningspolitisk sekreterare Juuso Leivonen, Finlands studentkårers förbund
- styrelseledamot Mikko Majander, Studerandekårer vid Yrkeshögskolorna i Finland - SAMOK r.f..

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
— Finlands näringsliv.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i universitetslagen och yrkeshögskolelagen för att högskolorna ska kunna ordna examensinriktad uppdragsutbildning som riktar sig till utlandet. Begreppet uppdragsutbildning innebär att den ordnas för en grupp och inte för enskilda studerande. Utbild-

ningen kan beställas av en privaträttslig eller offentlig juridisk person. Uppdragsutbildning ska kunna ordnas endast för personer som inte är medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2008.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Med hänvisning till propositionens motivering och annan utredning finner utskottet propositionen nödvändig och angelägen. För att höja kvaliteten på vår högskoleutbildning och forskning och med tanke på internationaliseringen är det viktigt att vi äntligen skapar förutsättningar för aktiv medverkan på den internationella utbildningsmarknaden. Det internationella samarbetet är en viktig del av högskoleutbildningen, för genom internationalisering kan man höja kvaliteten på utbildningen och forskningen och förstärka den nationella innovationsbasen och öka den ömsesidiga kulturella förståelsen. Utskottet anser att också finländska studerande vid finländska läroanstalter kommer att ha stor nytta av uppdragsutbildningen. Att vi för ut vår undervisning på den internationella marknaden bidrar till att internationalisera vår utbildning och undervisning. Utskottet tillstyrker lagförslagen utan ändringar, men med följande kommentarer.

Universiteten besitter högkvalitativ kompetens som kan sammanställas och i förekommande fall skraddarsys till internationellt intressanta och attraktiva paket. Även om universiteten ordnar utbildning genom sina egna organisationer är det nödvändigt att de samarbetar för att lägga till rätta och förbättra verksamhetsprinciper och praxis. Genom uppdragsutbildningen får de större möjligheter att gå med i nätverk med utländska högskolor och att sprida kunskap om vårt högskolesystem. Vi har färdiga nätverk, typ Finpro, som kan utnyttjas för att sälja och marknadsföra uppdragsutbildningen. Den blir mer konkurrenskraftig om den kombineras med innovation. Den betyder också nya öppningar för vår högkvalitativa påbyggnadsutbildning, som redan har den nödvändiga kompetensen för att omsätta utbildning i produkter. Denna kompetens bör tas till vara.

Uppdragsutbildningen och den avgiftsfria undervisningen vid högskolorna. De affärsekonomiska aspekterna av uppdragsutbildningen får

inte bli högskolornas viktigaste område och får inte heller urholka grundutbildningen och fortbildningen vid högskolorna. Propositionen begränsar och äventyrar inte högskolornas normala avgiftsfria examensinriktade utbildning, som alla, oberoende av nationalitet, har möjlighet att söka in till på lika urvalsgrunder. Utskottet hänvisar bl.a. till sitt utlåtande om regeringens budgetproposition för 2008 (KuUU 8/2007 rd — RP 62/2007 rd). Det viktigaste är att genomföra målen i regeringsprogrammet för utbildningen och undervisningen vid universiteten och för bättre förmåga till innovation. Basfinansieringen av undervisningen och forskningen vid universiteten bör ställas i nivå med kraven på att universiteten ska utveckla sin undervisning och forskning. Högskolorna kan få extra finansiering tack vare uppdragsutbildning för studerande från tredje länder, men det avhjälp inte behovet av mer basfinansiering.

Grundlagsutskottet tar i sitt utlåtande fasta på vad som sägs i grundlagen om kulturella rättigheter och ställer det i relation till det som sägs i lagförslagen om att grund- och påbyggnadsutbildningen inte får urholkas. Det har också samband med att uppdragsutbildning inte heller vid universiteten bör betyda färre nybörjarplatser för andra studerande. När lagen tillämpas gäller det av jämlikhetshänsyn dessutom att se till att utbildning inte ordnas för en beställare som i motsats till förslagets syfte i verkligheten bara beställer utbildning för att deltagarna ska kunna kringgå inträdesprov till universitet eller högskolor.

Kvalitetssäkring. Utskottet understryker att kvalitetssäkring är en central faktor för de studerande, beställaren och utbildningsproducenten. Uttagningen av studerande och examensinnehållet bör uppfylla höga kvalitetskrav. Inte minst kvalitetsutvärderingen av examina för reglerade yrken och ackrediteringen av examina kräver samarbete också med organ för kvalitetsutvärdering i de uppdragsutbildades hemländer.

Hur utbildningen ska ordnas och marknadsföras. Regeringen bedömer att den internationella utbildningsmarknaden är en omfattande och växande sektor av tjänstehandeln. Uppdragsutbildning möjliggörs nu i en situation där den internationella marknaden är starkt konkurrensutsatt. I ett globalt perspektiv finns det ingen särskild marknad för uppdragsutbildning, utan alla länder konkurrerar på en och samma utbildningsmarknad utifrån sina egna villkor. Därför är det utomordentligt viktigt att marknadsföringen lyckas och ger framgång på marknaden.

Det krävs gott om resurser för att marknadsföra uppdragsutbildning och bygga upp ett finländskt varumärke för utbildning. Det hjälper säkert att vår utbildning har ett gott rykte internationellt. Bra exempel på branscher där det kan finnas efterfrågan på den internationella marknaden är lärarutbildning, musik och andra konstgrenar.

Utskottet framhåller att det tar flera år i anspråk och betyder t.o.m. stora kostnader att ta fram och marknadsföra en ny internationell tjänsteprodukt. Magisterprogrammen är ett exempel på produkter som universiteten redan tagit fram. Regeringens krav att uppdragsutbildningen ska täcka kostnaderna är motiverat, anser utskottet. Men det kan inte krävas omedelbart på årsbasis, utan utvecklingen måste ses i ett längre perspektiv.

Hur anslagen för utvecklingssamarbete används. Enligt propositionen kan examensinriktad uppdragsutbildning också ordnas inom ramen för utvecklingssamarbete. Enligt sakkunniga som utskottet har hört kommer universiteten att klarlägga den här möjligheten tillsammans med andra aktörer. Universitetens primära intresse för att producera uppdragsutbildning och för internationell utbildningsexport är inte att

stödja utbildningen i u-länder. Utskottet anser att utbildningsexport är en lämplig form av utvecklingsbistånd. Men den bör inte ordnas till stöd för det finländska högskoleväsendet, utan biståndet ska alltid främja den lokala utvecklingen i ett u-land. Därför är det nödvändigt att användningen av utvecklingsbiståndsanslag för uppdragsutbildning alltid uppfyller de kriterier för utvecklingsbistånd som OECD:s kommitté för utvecklingssamarbete har ställt upp, dvs. ODA-kriterierna. De betonar bl.a. att de studier som godkänns ska främja den ekonomiska och sociala utvecklingen i mottagarlandet och att studieprogrammen bör vara inriktade på att påverka utvecklingen i mottagarlandet och att innehållet i programmen bör ha ett samband med ambitionen att främja utvecklingen i u-länder. Kriterierna förpliktar också att se till att studierna inte leder till hjärnflykt.

Uppföljning. Enligt propositionens motivering åtar sig undervisningsministeriet att följa upp uppdragsutbildningen och att därigenom säkerställa nivån på högskolornas grundutbildning och fortbildning. Det är mycket viktigt med uppföljning och effektivitetsutvärdering, anser utskottet. Därför bör undervisningsministeriet lämna en redogörelse i saken till kulturutskottet under innevarande valperiod.

Grundlagsutskottets utlåtande

Grundlagsutskottet anser i sitt utlåtande att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Förslag till beslut

Kulturutskottet föreslår

att lagförslagen godkänns utan ändringar.

KuUB 12/2007 rd — RP 97/2007 rd

Helsingfors den 4 december 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Raija Vahasalo /saml (delvis)
vordf. Tuomo Hänninen /cent
medl. Claes Andersson /vänst
Merikukka Forsius /gröna
Timo Heinonen /saml
Anneli Kiljunen /sd
Sanna Lauslahti /saml
Jukka Mäkelä /saml

Mikaela Nylander /sv
Lauri Oinonen /cent
Tuula Peltonen /sd
Tuomo Puumala /cent
Leena Rauhala /kd
Tommy Tabermann /sd
Jutta Urpilainen /sd
Henna Virkkunen /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Marjo Hakkila.